

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 27 december 2023

Mål nr

Ä 2885-23

PARTER

Klagande

IL

Ombud: Advokat DMS

Motpart

Naked Juicebar AB, 556727-0920

Kungsgatan 37, 4 tr

111 56 Stockholm

Ombud: Advokaterna DU och SA

SAKEN

Invändning mot verkställighet

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Svea hovrätts beslut 2023-04-04 i mål Ä 13377-22

Dok.Id 272426

HÖGSTA DOMSTOLEN
Riddarhustorget 8

Postadress
Box 2066
103 12 Stockholm

Telefon 08-561 666 00
Telefax -
E-post:
hogsta.domstolen@dom.se
www.hogstادمstolen.se

Expeditionstid
08:00–12:00
13:15–16:00

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen avslår överklagandet.

IL ska ersätta Naked Juicebar AB:s rättegångskostnad i Högsta domstolen med 27 500 kr, avseende ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från denna dag tills betalning sker.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

IL har yrkat att Högsta domstolen ska lämna Naked Juicebar AB:s ansökan om verkställighet i mål U-43674-22/2110 utan bifall. Hon har vidare yrkat att Högsta domstolen ska befria henne från skyldigheten att betala Naked Juicebar AB:s rättegångskostnader i tingsrätten och hovrätten och i stället tillerkänna henne ersättning för hennes rättegångskostnader i dessa instanser.

Naked Juicebar AB har motsatt sig att hovrättens beslut ändras.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i Högsta domstolen.

SKÄL

Bakgrund

1. IL ägde bolaget Kolboda Mat och Dryck AB som 2018 ingick ett franchiseavtal med Naked Juicebar AB. IL åtog sig borgensansvar för Kolbodas skulder enligt avtalet.
2. Tvister med anledning av avtalet skulle enligt en där intagen skiljeklausul lösas genom förenklat skiljeförfarande enligt regler för Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstitut (SCC).
3. Kolboda påkallade skiljeförfarande mot Naked Juicebar, som för egen del genom genkärsmål påkallade skiljeförfarande dels mot Kolboda, dels mot IL avseende fullgörande av borgensåtagandet. För förfarandet tillämpades

2017 års regler för förenklat skiljeförfarande hos SCC. Förfarandet avgjordes genom slutlig skiljedom som – vad gäller domslutet – huvudsakligen utformades i enlighet med den mall som SCC tillhandahåller.

4. I domslutet förpliktades Kolboda och IL att solidariskt betala visst kapitalbelopp jämte ränta till Naked Juicebar medan Kolbodas yrkanden i skiljetvisten ogillades.

5. Enligt domslutet skulle vidare IL, Kolboda och Naked Juicebar solidariskt betala skiljedomskostnaderna bestående av (a) arvode till skiljedomaren samt (b) administrativ avgift till SCC. Parterna emellan förpliktades Kolboda samt IL att slutligt betala dessa skiljedomskostnader.

6. Kolboda och IL skulle enligt domslutet även solidariskt ersätta Naked Juicebar för dess rättegångskostnad med visst belopp. Slutligen fastställdes i domslutet att Kolboda och IL skulle stå sina egna kostnader i skiljeförfarandet.

7. Kolboda försattes i konkurs efter att skiljeförfarandet hade avslutats.

8. Naked Juicebar ansökte hos Kronofogdemyndigheten om verkställighet av skiljedomens gentemot IL i fråga om bl.a. skiljedomskostnaderna (kostnaden för skiljedomaren och avgiften till SCC). IL invände mot verkställigheten men Kronofogdemyndigheten avslag invändningen och godtog skiljedomens som grund för verkställighet.

9. Tingsrätten ändrade Kronofogdemyndighetens beslut i den delen som avsåg skiljedomskostnaderna och avslog i övrigt ILs överklagande. I sitt beslut konstaterade tingsrätten att skiljedomens inte uttryckligen innehöll någon förpliktelse för IL att utge visst belopp till Naked Juicebar för skiljedomskostnaderna och fann därför att skiljedomens inte var verkställbar i den delen.

10. Hovrätten har ändrat tingsrättens beslut och bifallit Naked Juicebars talan om verkställighet. Hovrätten har anfört att skiljedomen inte kan förstås på annat sätt än att IL och Kolboda är slutligt betalningsskyldiga för samtliga skiljedomskostnader och att Naked Juicebar – om bolaget utgett någon del av dessa kostnader – har tagit över skiljemännens rätt till ersättning. Enligt hovrätten har hinder mot verkställighet därför inte förelegat.

Frågan i Högsta domstolen

11. Frågan är om skiljedomen är verkställbar när det gäller den förlorande partens förpliktelse att ersätta den vinnande partens kostnader för skiljedomarens arvode och avgift till skiljedomsinstitutet.

Kostnader vid skiljeförfaranden

12. I lagen (1999:116) om skiljeförfarande finns bl.a. bestämmelser om skiljedomskostnader. I dessa kostnader ingår dels ersättning till skiljedomaren (37 §), dels parts kostnader för förfarandet (42 §).

13. Parterna ska enligt 37 § solidariskt betala skälig ersättning till skiljedomaren för arbete och utlägg och skiljedomaren får i en slutlig skiljedom förplikta parterna att betala den ersättningen jämte ränta. Tingsrätten kan efter ansökan av part pröva skiljedomen när det gäller frågan om ersättningen till skiljedomaren (se 41 §).

14. Om parterna inte har kommit överens om något annat, får skiljedomaren på begäran av en part förplikta motparten att betala ersättning för partens kostnader jämte ränta samt bestämma hur ersättningen till skiljedomaren slutligt ska fördelas mellan parterna (se 42 §). Avgiften till ett skiljedomsinstitut kan omfattas av partens kostnader och skiljedomaren har alltså behörighet att i

skiljedomen besluta vem av parterna som slutligen ska stå för denna kostnad (jfr prop. 1998/99:35 s. 239 samt Stefan Lindskog, Skiljeförfarande – en kommentar, 3 uppl. 2020, s. 1096 f., not 4352).

15. Bestämmelser om kostnader vid skiljeförfaranden finns också i de mellan parterna avtalade reglerna för förenklat skiljeförfarande (se p. 3). Enligt § 49 (1) består kostnaderna för skiljeförfarandet av skiljedomarens arvode, den administrativa avgiften samt skiljedomarens och SCC:s omkostnader. Parternas kostnader i övrigt behandlas i § 50. Enligt dessa skiljedomarens regler ingår alltså avgiften till skiljedomsinstitutet i kostnaderna för skiljeförfarandet och inte i partens kostnader i övrigt.

16. Skiljedomaren ska enligt § 49 (5) i SCC-reglerna ange kostnaderna för skiljeförfarandet i den slutliga skiljedomen. Om parterna inte kommit överens om annat ska skiljedomaren enligt § 49 (6) på begäran av en part fördela kostnaderna för skiljeförfarandet mellan parterna med beaktande av målets utgång, den utsträckning i vilken parterna har bidragit till ett effektivt och skyndsamt förfarande och övriga relevanta omständigheter. (Jfr Stefan Lindskog, Något om verkställighet och internt partsansvar avseende skiljekostnader, JT 2021/22 s. 720–733, på s. 728 f.)

Förutsättningar för verkställighet

17. För att verkställighet ska kunna ske krävs att skyldigheten grundas på en exekutionstitel som innefattar betalningsskyldighet eller annan förpliktelse (se 1 kap. 1 § utsökningsbalken). Ett förordnande som endast avser fastställelse av ett rättsförhållande kan alltså inte utgöra en exekutionstitel (se t.ex. ”Bodelningen i Ljusdal” NJA 1985 s. 140).

18. Det avgörande för om en exekutionstitel innebär ett sådant förpliktande att fullgöra något är den reella innebörden av de ordalag som används i domen eller beslutet, och inte ordalagen i sig (se Torkel Gregow, Utsökningsrätt, 5 uppl. 2020, s. 76; jfr även ”Skifteslaget i Torsåker” NJA 1974 s. 261 jämfört med ”Aktiebolagets radioapparat” NJA 1979 s. 264).

19. En skiljedom kan utgöra en exekutionstitel (se 3 kap. 1 § första stycket 4). De närmare förutsättningarna för verkställighet regleras i 3 kap. 15–18 §§.

20. En skiljedom som grundas på skiljeavtal får verkställas, om skiljeavtalet inte innehåller något förbehåll om rätt för part att föra talan mot domen eller, när ett sådant förbehåll finns, tiden för parts talan har gått ut utan att talan har förts, och domen uppfyller föreskrifterna om skriftlighet och undertecknande i skiljeförfarandelagen. I fråga om ersättning till skiljeman får skiljedomen verkställas, om domen i denna del inte har angripits inom föreskriven tid och uppfyller föreskrifterna om skriftlighet och undertecknande. (Se 3 kap. 15 §.)

21. Det ankommer på Kronofogdemyndigheten att pröva om de nu angivna förutsättningarna för verkställighet är uppfyllda. Det är dock sökanden som har att visa att inte någon av parterna har fört talan mot beslutet om ersättning till skiljedomaren inom föreskriven tid (jfr Torkel Gregow, a.a. s. 99 ff.).

22. Om svaranden visar att betalning av skulden har skett, eller att viss rätt till kvittning föreligger, får verkställighet inte äga rum. Vidare framgår att verkställighet inte heller får äga rum om svaranden gör gällande en invändning om att annat förhållande som rör parternas mellanhavande utgör hinder mot verkställighet och invändningen inte kan lämnas utan avseende (Se 3 kap. 21 § och prop. 1980/81:8 s. 323 ff., jfr även t.ex. ”Räknefelet och verkställigheten” NJA 2015 s. 527).

Bedömningen i detta fall

23. De skiljedomskostnader som verkställighetsärendet gäller avser sådana kostnader som en skiljedomare, enligt 42 § skiljeförfarandelagen, på begäran av en part kan förplikta motparten att ersätta. Paragrafen är dispositiv men de SCC-regler som enligt parternas avtal ska tillämpas avviker inte från 42 § på annat sätt än att grunderna för kostnadsfördelningen specificeras samt att kostnaderna delas upp och benämns annorlunda. Detta återspeglas till viss del i domslutet.

24. Av punkt 104 i domslutet framgår det att, parterna emellan, förpliktas Kolboda och IL att slutligt betala skiljedomskostnaderna. Trots att det inte uttryckligen anges kan formuleringen inte förstås på annat sätt än att det är fråga om ett solidariskt ansvar mellan Kolboda och IL. Härigenom framgår det att IL är skyldig att till Naked Juicebar betala vad bolaget har betalat av skiljedomskostnaderna.

25. I fråga om skiljedomskostnaderna framgår beloppen av punkt 103 i domslutet, nämligen att arvodet till skiljedomaren uppgår till 13 227 euro samt att den administrativa avgiften till SCC uppgår till 4 642 euro, i båda fallen jämte ett angivet mervärdesskattebelopp. Genom inbetalda förskottsbelopp och den avräkning som gjorts kan utläsas att vardera parten har betalat hälften var av dessa kostnader.

26. Mot denna bakgrund kan konstateras att domslutet innehåller en tillräckligt tydlig förpliktelse för IL att ersätta Naked Juicebar för vad bolaget har betalat av skiljedomskostnaderna och att det belopp som förpliktelsen avser kan framräknas utan svårighet.

27. Något hinder mot verkställighet av skiljedomen föreligger alltså inte. Överklagandet ska därför avslås.

28. Vid denna utgång ska IL ersätta Naked Juicebar för bolagets rättegångskostnad. Den yrkade ersättningen är skälig.

I avgörandet har deltagit justitieråden Agneta Bäcklund, Stefan Johansson, Petter Asp, Stefan Reimer (referent) och Christine Lager
Föredragande har varit justitiesekreteraren Norah Lind